

14. Valo leviää Britanniassa

Samaan aikaan kun Luther avasi suljetun Raamatun Saksan kansalle, Jumalan Henki kannusti Tyndalea tekemään samoin Englannissa. Wycliffin Raamattu oli käännetty latinalaisesta tekstistä, jossa oli paljon vireitä. Käsien kirjoitetut jäljennökset olivat niin kalliita, että niiden levikki oli vähäinen.

Vuonna 1516 painettiin Uusi testamentti ensimmäisen kerran alkuperäisellä kreikan kielellä. Monet aikaisempien jäljennösten virheistä korjattiin ja tekstin ajatus ilmaistiin selkeämmin. Tämä johti monet sivistyneet tuntemaan paremmin totuuden ja antoi uskonpuhdistukselle uutta vauhtia. Suurin osa tavallisesta kansasta oli kuitenkin vailla Jumalan sanaa. Tyndale päättäisi Wycliffin työn antamalla Raamatun maanmiehilleen.

Hän saarnasi vakaumustaan pelottomasti. Paavilaisten väitteeseen, että kirkko oli antanut Raamatun ja että kirkko yksin pystyi selittämään sitä, Tyndale vastasi: "Te ette suinkaan antaneet meille Raamattua vaan päinvastoin olette kätkenneet sen meiltä. Te poltatte sen opettajat, ja jos voisitte, polttaisitte itse Raamatunkin. 1

Tyndalen julistus herätti suurta mielenkiintoa. Mutta papit yrittivät mitätöidä hänen työnsä. "Mitä on tehtävä?" hän huudahti. "En voi olla kaikkialla. Oi jospa kristityillä olisi Raamattu omalla kielellään, niin he pystyisivät itse vastustamaan näitä saivartelijoita. Ilman Raamattua on mahdotonta juurruttaa maallikoita totuuteen." 2

6 - Suuri taistelu 161

SUURI TAISTELU

Uusi suunnitelma valtasi nyt hänen mielensä. "Eikö evankeliumin tulisi puhua keskuudessamme englannin kieltä? - -- Pitääkö kirkolla olla keskipäivällä vähemmän valoa kuin aamunkoitteessa? - - Kristittyjen on luettava Raamattua äidinkielellään."³ Vain Raamatusta ihmiset löytäisivät totuuden.

Hänen kanssaan kiistelevä oppinut katolilainen huudahti: "Meidän on parempi olla ilman Jumalan lakeja kuin ilman paavin lakeja." Tyndale vastasi: "Minä uhmaan paavia ja kaikkia hänen lakejaan. Ja jos jumala antaa minun elää, niin muutaman vuoden kuluttua saan aikaan sen, että auraa ohjaava poika tuntee Raamatun paremmin kuin sinä."⁴

Uusii testamentti englanniksi

Vainottuna Tyndale joutui lähteinään, kodistaan. Hän meni Lontooseen ja sai työskennellä siellä jonkin aikaa rauhassa. Mutta sitten paavin kannattajat pakottivat hänet jälleen pakenemaan. Koko Englanti näytti olevan häntä vastaan. Saksassa hän aloitti englanninkielisen Uuden testamentin painamisen. Kun häntä kiellettiin painamasta yhdessä kaupungissa, hän siirtyi toiseen. Lopulta hän meni Wormsiin, missä Luther oli joitakin vuosia aikaisemmin puolustanut evankeliumia valtiopäivillä. Tuossa kaupungissa oli paljon uskonpuhdistuksen ystäviä. Pian valmistui kolmetuhatta Uutta testamenttia, ja samana vuonna ilmestyi toinen painos.

Jumalan sana kuljetettiin salaa Lontooseen ja se levisi ympäri maan. Paavin kannattajat yrittivät turhaan tukahduttaa totuuden. Durhamin piispa osti erään kirjakauppiaan koko raamattubaraston tuhotakseen sen, sillä hän luuli siitä koituvan työlle haittaa. Mutta näin saaduilla rahoilla ostettiin tarvikkeita uutta ja parempaa painosta varten. Kun Tyndale otettiin myöhemmin vangiksi, hänet luvattiin vapauttaa, jos hän

VALO LEVIÄÄ BRITANNIASSA

paljastaisi niiden nimet, jotka auttoivat häntä. Raamatujen kustantamisessa. Hän vastasi, että Durhamin piispa oli tehnyt enemmän kuin kukaan muu maksamalla suuren summan varastoon jääneistä kirjoista.

Tyndale todisti lopuksi uskostaan marttyyrikuolemalla, mutta hänen valmistamansa aseet tekivät muut kykeneviksi jatkamaan taistelua vuosisatojen halki meidän päiviimme saakka.

Latimer totesi saarnatuolissa, että Raamattua tulisi lukea kansan kielellä. "Älkäämme poiketko syrjäpoluille, vaan antakaamme Jumalan sanan ohjata meitä.

Älkäämme kulkeko - - esi-isiemme jäljessä tai tavoitelko mitä he tavoittelivat, vaan mitä heidän olisi pitänyt tavoitella." 5

Englannin uskonpuhdistuksen johtajat Barnes, Prith, Ridley ja Cranmer olivat oppineita miehiä, joiden intoa ja hurskautta arvostettiin suuresti Rooman kirkossa. Opittuaan tuntemaan "pyhän istuimen" erehdykset he ryhtyivät vastustamaan paavinvaltaa.

Erehtymätön Raamattu

Näiden uskopuhdistajien johtavana periaatteena - jota myös valdolaiset, Wycliff, Hus, Luther, Zwingli ja heidän toverinsa puolustivat - oli Raamatun erehtymätön arvovalta. Sen opetuksella he koettelivat kaikki opit ja väitteet. Usko Jumalan sanaan antoi näille pyhille miehille voimaa, kun he heittivät henkensä polttoroviolla. "Ole rohkealla mielellä", Latimer huudahti marttyyritoverilleen, kun liekit olivat vaientamaisillaan heidän äänensä. "Me sytytämme tänään Jumalan armon avulla Englannissa kynttilän, jota ei koskaan sammuteta." 6 Satoja vuosia sen jälkeen kun Englannin seurakunnat alistuivat Rooman valtaan, Skotlannin seurakunnat säilyttivät vapautensa. Mutta kahdennellatoista vuosisadalla paavinkirkko pääsi valtaan, ja pimeys oli

SUURI TAISTELU

synkempi kuin missään muualla. Mutta pimeyden keskellä näkyi valonsäteitä. Lollardit, jotka tulivat Englannista mukanaan Raamattu ja Wycliffin opetukset, tekivät paljon evankeliumin tuntemuksen säilyttämiseksi. Uskonpuhdistuksen alkaessa tulivat Lutherin kirjoitukset ja Tyndalen englanninkielinen Uusi testamentti. Nämä sanansaattajat kulkivat äänettömästi yli vuorten ja laaksojen, sytyttivät uuteen loimuun totuuden soihdun, joka oli lähes sammunut, ja tekivät tyhjäksi neljäsataa vuotta kestäneet sortotoimet.

Äkkiä paavinkirkon johtajat tajusivat vaaran ja veivät polttoroviolle muutamia Skotlannin jaloimmista pojista. Nämä kuolevat todistajat innoittivat kaikkialla maassa ihmisiä ponnistelemaan määrätietoisesi Rooman kahleiden katkaisemiseksi.

John Knox

Hamilton, Wishart ja suuri joukko vähemmän tunnettuja opetuslapsia antoivat henkensä polttoroviolla. Mutta Wishartin palavan rovion ääreltä tuli mies, jota liekit eivät vaijentaishi, mies, joka jumalan avulla antaisi paaviudelle kuoliniskun Skotlannissa.

John Knox kääntyi pois kirkon perimätiedosta ja alkoi etsiä ravintoa Jumalan sanan totuuksista. Wishartin opetukset lujittivat hänen päätöstään hylätä Rooma ja liittyä vainottuihin uskonpuhdistajiin.

Kun toverit kannustivat häntä saarnaamaan, hän kavahti siihen liittyvää vastuuta. Vasta päiväkausien ankaran sisäisen taistelun jälkeen hän suostui. Heti tämän jälkeen hän tarttui toimeen päättävästi ja rohkeasti. Tämä vilpiton uskonpuhdistaja ei pelännyt ihmisiä. Kun Knox vietiin Skotlannin kuningattaren eteen, häntä ei voitettu ystävällisyydellä, eikä hän säikähtänyt uhkauksia. Kuningatar väitti hänen yllyttäneen ihmisiä ottamaan vastaan valtion kieltämän uskonnon ja rikkoneen siten jumalan käskyä, jonka

VALO LEVIÄÄ BRITANNIASSA

mukaan alamaisten on toteltava hallitsijoitaan. Knox vastasi lujasti: "Jos kaikilla Aabrahamin jälkeläisillä olisi ollut sama uskonto kuin faraolla, jonka alamaisia he pitkään olivat, mitä uskontoa maailmassa olisi ollut? Tai jos kaikilla apostolien ajan ihmisillä olisi ollut Rooman keisarien uskonto, mitä uskontoa silloin olisi ollut maan päällä?"

Maria sanoi: "Te selitätte Raamattua yhdellä tavalla ja he [roomalaiskatolilaiset] selittävät sitä toisella tavalla. Ketä minun tulee uskoa, ja kuka on tuomari?"

"Teidän on uskottava Jumalaa, joka puhuu selvästi sanassaan", uskonpuhdistaja vastasi. - - "Jumalan sana on selkeää. Jos jokin kohta vaikuttaa epäselvältä, Pyhä Henki, joka ei koskaan ole ristiriidassa itsenä kanssa, selittää asian tarkemmin muissa paikoissa." 7

Järkkymättömällä rohkeudella peloton uskonpuhdistaja ajoi asiaansa henkensä kaupalla, kunnes Skotlanti vapautui paavinvallasta.

Englannissa protestantismin vahvistaminen valionuskonnoksi vähensi vainoa, mutta ei lopettanut sitä kokonaan. Useita Rooman kirkon tapoja säilyi. Paavin ylivalta hylättiin, mutta hallitsija asetettiin hänen tilalleen kirkon pääksi. Evankeliumin puhtauteen oli yhä pitkä matka.

Uskonnonvapautta ei vielä ymmärretty. Vaikka protestanttiset hallitsijat turvautuivat vain harvoin Rooman kammottaviin julmuuksiin, jokaisen oikeutta palvella Jumalaa vakaumuksensa mukaisesti ei tunnustettu.

Eriuskoiset kärsivät vainoa satojen vuosien ajan.

Tuhansia pappeja erotetaan

Seitsemännellätoista vuosisadalla erotettiin tuhansia pappeja ja ihmisiä kiellettiin osallistumasta muihin kuin kirkon hyväksymiin uskonnollisiin tilaisuuksiin.

Metsien suojassa nuo vainotut Jumalan lapset

SUURI TAISTELU

kokoontuivat rukoilemaan ja ylistämään Herraa. Monet kärsivät uskonsa vuoksi. Vankilat olivat täynnä, perheitä hajotettiin. Kuitenkaan vaino ei vaientanut heidän todistustaan. Monet joutuivat lähtemään valtameren yli Amerikkaan ja laskivat siellä perustuksen yhteiskunnalliselle ja uskonnolliselle vapaudelle.

Rikollisia täynnä olevassa vankilassa John Bunyan hengitti taivaan ilmaa ja kirjoitti ihmeellisen allegoriansa kristityn matkasta perikadon maasta taivaalliseen kaupunkiin. *Kristityn vaellus* ja *Ylenpalttinen armo syntisistä suurimmalle* ovat johtaneet monet elämän tielle.

Hengellisen pimeyden aikana Whitefield ja Wesley'n veljekset ryhtyivät Jumalan valon kantajiksi. Valiokirkon alaisena kansa oli vajonnut tilaan, joka ei juuri poikennut pakanuudesta. Ylemmät luokat pilkkasivat hurskautta ja alemmat luokat olivat heittäytyneet paheisiin. Kirkolla ei ollut rohkeutta eikä uskoa tukea totuuden asiaa.

Uskosta vanhurskauttaminen

Lutherin selvästi julistama suuri uskonvanhurskauden oppi oli melkein kokonaan unohtunut; sen tilalle oli tullut Rooman, kirkon periaate, jonka mukaan pelastus ansaittiin hyvillä teoilla. Whitefield ja Wesley'n veljekset tavoittelivat vilpittömästi Jumalan suosiota, Heille oli opetettu, että se saataisiin hyveillä ja uskonnollisilla menoilla.

Kun Charles Wesley kerran sairastui ja luuli kuoleman lähestyvän, häneltä kysyttiin mihin hän perusti toivonsa ikuisesta elämästä. Hän vastasi: "Olen tehnyt parhaani palvellakseni Jumalaa." Kun ystävä ei näyttänyt täysin tyytyväiseltä vastaukseen, Wesley ajatteli: "Mitä! - - Haluaako hän tehdä pyrkimykseni tyhjiksi? Ei minulla ole muuta mihin turvautua." 8 Tällainen pimeys oli laskeutunut kirkon ylle. Se käänsi ihmisten

VALO LEVIÄÄ BRITANNIASSA

ajatukset pois pelastuksen ainoasta toivosta - ristiinnaulitun Lunastajan verestä.

Wesley kumppaneineen oppi näkemään, että Jumalan laki ulottuu sanojen ja tekojen lisäksi myös ajatuksiin. Ahkerasti ja hartaasti he ponnistelivat tukahduttaakseen luonnollisen sydämensä pahat taipumukset. He viettivät vaatimatonta, itsensä kieltävää elämää ja noudattivat tarkasti kaikkea, minkä luulivat auttavan heitä saavuttamaan Jumalalle kelpaavan pyhyiden, Mutta turhaan he yrittivät vapautua synnin tuomiosta ja murtaa sen vallan.

Jumalallisen totuuden tuli, joka oli sammumaisillaan protestantismin alttareilta, syttyisi uudelleen Böömin kristittyjen ojentamasta ikivanhasta soihdusta. Muutamat heistä löysivät turvapaikan Saksista ja säilyttivät muinaisen uskonsa. Näiltä kristityiltä valo tuli Wesleylle.

John ja Charles lähetettiin saarnaajiksi Amerikkaan. Samassa laivassa oli herrnhutilaisseurue. Matkalla kohdattiin rajuja myrskyjä, ja kuoleman kanssa kasvokkain joutunut John tunsu, ettei hänellä ollut rauhaa Jumalan kanssa. Saksalaiset taas osoittivat sellaista rauhaa ja luottamusta, joka oli hänelle vierasta. "Olin pitkään seurannut heidän vakavamielistä käytöstään", hän sanoi. "Nyt oli tilaisuus nähdä, olivatko he vapautuneet ylpeyden, vihan ja kostonhalun lisäksi myös pelosta. He olivat aloittaneet jumalanpalveluksessa virrellä, kitti aalto vyöryi yli, repi isonpurjeen riekaleiksi, peitti laivan ja tulvi kannen alle kuin syvyys olisi nielaissut meidät. Englantilaisten joukosta kuului kammottavaa huutoa. Saksalaiset jatkoivat tyynesti laulamista. Myöhemmin kysyin eräältä heistä: 'Ettekö te pelänneet?' Hän vastasi: Jumalan kiitos, emme.' Kysyin: 'Mutta eivätkö naisenne ja lapsenne pelänneet?' Hän vastasi lempeästi: 'Eivät, meidän naisemme ja lapsemme eivät pelkää kuolemaa.'" 9

Wesleyn sydän syttyy

Palattuaan Englantiin Wesley sai selvemmän käsityksen raamatullisesta uskosta erään herrnhutilaisen opastuksella. He:rrnhutilaisyhdistyksen kokouksessa Lontoossa luettiin muuan Lutherin lausunto. Kun Wesley kuuli sen, hänen sydämessään syttyi usko.

"Tunsin sydämessäni outoa lämpöä", hän sanoo. "Tunsin luottavani pelastuksen asiassa Kristukseen, yksin Kristukseen. Sain, varmuuden siitä, että hän oli ottanut pois *minun* syntini, juuri *minun*, ja pelastanut *minut* synnin ja kuoleman laista." 10

Nyt hänelle oli selvinnyt että armo, jonka hän oli yrittänyt ansaita rukouksilla, paastolla ja kieltäyöksillä, olikin lahja, joka saatiin "rahatta ja hinnatta".

Koko hänen sielunsa täytti palava halu levittää kaikkialle Jumalan vapaan armon suurenmoista evankeliumia. "Pidän koko maailmaa työkönttänäni", hän sanoi. "Missä tahansa olenkin, pidän asiaan kuuluvana velvollisuutenani julistaa kaikille halukkaille kuuliolle pelastuksen ilosanomaa." 11

Hän jatkoi tinkimätöntä ja uhrautuvaa elämäänsä, ei enää *uskonperustana* vaan *seurauksena*; ei pyhyiden *juurena* vaan *hedelmänä*. Jumalan armo Kristuksessa ilmenee kuuliaisuutena. Wesley omisti elämänä niiden suurten totuuksien julistamiseen, jotka hän oli vastaanottanut. Ne olivat vanhurskautuminen uskosta Kristuksen sovintovereen ja sydämessä vaikuttava Pyhän Hengen uudistava voima, joka kantaa hedelmää Kristuksen esimerkin mukaisessa elämässä.

Whitefieldin ja Wesleyyn veljesten jumalattomat opiskelutoverit kutsuivat heitä halveksivasti "metodisteiksi" - nimi, jota nykyään pidetään kunniaakkaana. Pyhä Henki kehotti heitä saarnaamaan Kristusta ja häntä ristiinnaulittuna. Tuhannet tulivat todelliseen kääntymykseen. Oli välttämätöntä varjella näitä lampaita saaliinhimoisilta susilta. Wesleyllä ei ollut

VALO LEVIÄÄ BRITANNIASSA

aikomusta perustaa uutta kirkkokuntaa, vaan hän järjesti heidät niin kutsutuiksi metodistiyhdistyksiksi.

Valtiokirkon taholta nämä saarnaajat kohtasivat selittämätöntä ja ankaraa vastustusta. Mutta koska herätys oli alkanut kirkon omasta piiristä, totuus pääsi paikkoihin, joiden ovet olisivat muuten pysyneet kiinni. Osa papistosta heräsi moraalisesta horroksestaan ja ryhtyi saarnaamaan innokkaasti omassa seurakunnassaan.

Wesleyn aikana erilaisia lahjoja omaavat henkilöt eivät olleet yhtä mieltä jokaisesta opinkohdasta. Whitefieldin ja Wesleyn veljesten erimielisyydet uhkasivat yhdessä vaiheessa luoda hajaannusta, mutta kun he oppivat Kristuksen koulussa nöyryyttä, molemminpuolinen kärsivällisyys ja rakkaus johti sovintoon. Heillä ei ollut aikaa väitellä, kun väärät käsitykset ja jumalattomuus :rehottivat kaikkialla.

Wesley pelastuu kuolemasta.

Vaikutusvaltaiset miehet vastustivat heitä. Monet papit paljastivat vihamielisyytensä, ja kirkkojen ovet suljettiin puhtaalta uskolta. Papisto tuomitsi heidät saarnatuolista ja herätti näin pimeyden ja jumalattomuuden voimat. Yhä uudelleen Jumalan armon ihme pelasti John Wesley'n kuolemasta. Kun kaikki pakotiet näyttivät olevan tukossa, ihmishahmoinen enkeli tuli hänen rinnalleen, jolloin roskajoukko väistyi ja Kristuksen palvelija pääsi turvallisesti vaaraa pakoon.

Eräästä tällaisesta pelastamisesta Wesley sanoi: "Vaikka monet koettivat tarttua kaulukseeni tai vaateisiini kaataakseen minut, he eivät saaneet minusta otetta. Vain yksi sai kiinni liivin liepeestä, joka jäi hänen käteensä. Toinen lieve, jonka taskussa oli seteli, repeytyi vain osaksi. - - Takanani ollut voimakas mies yritti iskeä minua useita kertoja paksulla tammisauvalla; jos yksikin isku olisi osunut takaraivooni,

SUURI TAISTELU

hän olisi säästynyt enemmiltä vaivoilta. Mutta jokainen isku osui sivuun, en tiedä miten, sillä en pystynyt liikkumaan oikealle enkä vasemmalle." 12

Tuohon aikaan metodistit saivat kärsiä pilkkaa ja joskus väkivaltaistakin vainoa. Toisinaan asetettiin julkisiin paikkoihin ilmoituksia, joissa kehoitettiin kaikkia, jotka halusivat olla mukana särkemässä metodistien ikkunoita ja ryöstämässä heidän kotejaan, kokoontumaan ilmoitettuna aikana määrättyyn paikkaan. Ihmisiä, joiden ainoa vika oli, että he pyrkivät ohjaamaan syntiset pyhyiden tielle, vainottiin järjestelmällisesti.

Hengellinen rappio Englannissa juuri ennen Wesley'n aikaa johtui suureksi osaksi opetuksesta, että Kristus oli kumonnut moraalilain ja ettei kristityillä ollut velvollisuutta totella sitä. Toiset väittivät, ettei saarnaajien tarvinnut kehottaa kansaa noudattamaan sen käskyjä koska ne, jotka jumala oli valinnut pelastukseen, "johdettiin harjoittamaan hurskautta ja hyveitä", kun taas ikuiseen kadotukseen tuomituilla "ei ollut voimaa totella Jumalan lakia".

Toiset uskoivat, että "valitut eivät voi langeta arosta tai menettää jumalan suosiota", ja tulivat siihen kauheaan johtopäätökseen, että "heidän jumalattomat tekonsa eivät itse asiassa olekaan syntiä - - minkä vuoksi heillä ei ole mitään tarvetta tunnustaa syntejään tai tehdä niistä parannusta". 13 Siksi he julistivat, että eräs häpeällisimmistäkin synneistä, "jota yleisesti pidetään Jumalan lain vakavana rikkomuksena, ei olekaan syntiä Jumalan silmissä", jos valittuihin kuuluva tekee sen. "He eivät voi tehdä mitään, mikä on vastenmielistä Jumalalle tai laissa kiellettyä."

Nämä kauheat opit ovat pohjimmiltaan samanlaisia kuin ne myöhemmät väitteet, ettei ole olemassa mitään muuttumatonta jumalallista lakia oikean mittapuuna vaan että yhteiskunta itse määrittelee

VALO LEVIÄÄ BRITANNIASSA

moraalin, joka on jatkuvan muutoksen alainen. Tällaisten ajatusten innoittajana on hän, joka taivaan synnittömien asukkaiden keskuudessa aloitti Jumalan lain vanhurskaiden vaatimusten vastustamisen.

Oppi siitä, että Jumala määrää peruuttamattomasti ihmisten luonteen, on johtanut monet hylkäämään Jumalan lain. Wesley vastusti päättävästi tätä oppia, joka johti antinomismiin. "Sillä Jumalan armo on näet ilmestynyt pelastukseksi *kaikille ihmisille*." Jumala, Vapahtajamme, "tahtoo, että *kaikki ihmiset* pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden. Jumala on yksi, ja yksi on välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus. Hän antoi itsensä lunnaiksi *kaikkien* puolesta". Kristus, "todellinen valo, joka valaisee jokaisen ihmisen". 14 Ihmiset menettävät pelastuksen kieltäytymällä itsepintaisesti elämän lahjasta.

Jumalan lakia puolustamassa

Vastaukseksi väitteeseen, että kymmenen käskyn laki oli kumottu seremonialain kanssa Kristuksen kuolemassa, Wesley sanoi: "Profeettojen vahvistamaa Kymmenen käskyn moraalilakia hän ei ottanut pois. Tätä lakia ei voi koskaan kumota, sillä se `pysyy lujana kuin uskollinen todistaja taivaassa.´ ”

Wesley julisti lain ja evankeliumin täydellistä sopusointua. "Yhtäällä laki valmistaa jatkuvasti tietä evankeliumille ja kääntää katseemme siihen; toisaalla evankeliumi johtaa meidät noudattamaan tarkemmin lakia. Laki vaatii meitä esimerkiksi rakastamaan jumalaa ja lähimmäistämme, olemaan nöyriä, sävyisiä ja pyhiä. Me tunnemme olevamme tähän kykenemättömiä mutta näemme Jumalan lupauksen antaa meille tuota rakkautta ja tehdä meidät nöyriksi, sävyisiksi ja pyhiksi; me tartumme tähän evankeliumiin, näihin hyviin uutisiin. - - ja niin lain vanhurskaus täytetään meissä, kun uskomme Jeesukseen Kristukseen. - -

SUURI TAISTELU

"Kristuksen evankeliumin pahimpia vihollisia ovat ne, jotka - - opettavat ihmisiä rikkomaan - - ei vain yhtä käskyä, oli se sitten pienin tai suurin, vaan kaikkia käskyjä yhdellä kertaa. - - He kunnioittavat häntä samalla tavoin kuin Juudas, kun hän sanoi: `Terve, rabbi' ja suuteli häntä. - - Kun puhutaan hänen veressään ja samalla riistetään hänen kruununsa; kun vähätellään jotakin osaa hänen laistaan ja väitetään tämän edistävän hänen evankeliumiaan, ei se ole muuta kuin hänen kavaltamistaan suudelmalla." 15

Lain ja evankeliumin sopusointu

Niille, jotka väittivät evankeliumin julistamisen täyttävän kaikki lain tavoitteet, Wesley vastasi: "Se ei täytä edes lain ensimmäistä tavoitetta, nimittäin ihmisten saattamista synnintuntoon, niiden herättämistä, jotka vielä nukkuvat helvetin partaalla. - - On järjetöntä tarjota lääkäriä niille, jotka ovat terveitä tai ainakin luulevat olevansa. Ensin heidät on saatava vakuuttuneiksi sairaudestaan; muuten he eivät kiitä sinua vaivannäöstäsi. Yhtä järjetöntä on tarjota Kristusta niille, joiden sydän ei ole koskaan murtunut." 16

Saarnatessaan Jumalan armon evankeliumia Wesley yritti Mestarinsa tavoin tehdä lain "suureksi" ja "loistavaksi" . 17 Hän sai nähdä työnsä suurenmoiset tulokset. Yli viisikymmentä vuotta kestäneen toimintansa lopussa hänellä oli yli puoli miljoonaa kannattajaa. Mutta miten suuri joukko oli hänen työnsä tuloksena noussut synnin turmeluksesta jalompaan ja puhtaampaan elämään, se tiedetään vasta kun koko lunastettujen perhe kokoontuu Jumalan valtakuntaan. Hänen elämänsä tarjoaa sanomattoman kalliin opetuksen jokaiselle kristitylle.

Kunpa tämän Kristuksen palvelijan usko, väsymätön into, uhrautuvaisuus ja hurskaus ilmenisivät meidän aikamme seurakunnissa!